

Zorginstituut Nederland

201700956

> Retouradres Postbus 320, 1110 AH Diemen

Aan de Geschillencommissie van
Stichting Klachten en Geschillen Zorgverzekeringen (SKGZ)
T.a.v. mevrouw
Postbus 291
3700 AG ZEIST

Zorginstituut Nederland
Zorg

Eekholt 4
1112 XH Diemen
Postbus 320
1110 AH Diemen
www.zorginstituutnederland.nl
info@zinl.nl

T +31 (0)20 797 85 55

Contactpersonen

2018023852

Datum 9 mei 2018
Betreft **Definitief** advies als bedoeld in artikel 114 Zorgverzekeringswet

Zaaknummer
2017057813

Onze referentie
2018023852

Uw referenties
G47 201700956 en
G85 201700956

Uw brieven van
20 december 2017 en
12 januari 2018

Geachte voorzitter, commissie,

Inleiding

U hebt op 20 december 2017 aan Zorginstituut Nederland (hierna: het Zorginstituut) advies gevraagd als bedoeld in artikel 114, derde lid Zorgverzekeringswet (Zvw). Verzoeker en verweerder hebben een geschil over de verstrekking van een ADL-hond.

In zijn voorlopig advies van 12 januari 2018 adviseerde het Zorginstituut om verweerder nader onderzoek te laten verrichten met inachtneming van het medisch advies. Verweerder had onder meer geen poging gedaan de zorgvraag bij het wegvallen van de huidige hond te inventariseren.

Op 25 april 2018 heeft het Zorginstituut het verslag van de hoorzitting en aanvullende stukken ontvangen.

Vooraf merkt het Zorginstituut nog op dat zijn adviestaak beperkt is tot de vraag of verzoeker aanspraak heeft op een verstrekking of een vergoeding op grond van de basisverzekering. Het advies van het Zorginstituut kan dus geen betrekking hebben op een beslissing van verweerder op basis van de aanvullende verzekering of coulance.

Beoordeling

Naar aanleiding van het voorlopig advies van het Zorginstituut heeft de paramedisch adviseur van verweerder in januari 2018 een huisbezoek gedaan. Op 27 maart 2018 is, naar aanleiding van de hoorzitting, eveneens een huisbezoek geweest bij verzoeker, door de adviserend paramedicus in bijzijn van de ergotherapeut.

Bij het eerste huisbezoek is door verweerder aangegeven (onder andere) dat veel voorliggende hulpmiddelen niet waren uitgetoetst die verzoeker waarschijnlijk ook zelfstandig houden en dat de meeste zorgtijd zou gaan zitten in de transfers die verschillende momenten van de dag moeten plaatsvinden. Uitgezocht zou moeten worden of een ADL-hond voor de transfers de meest doelmatige en veilige oplossing is voor de langere termijn. Als dat zou zijn aangetoond dan wordt er door een ADL-hond voldoende zorgtijd afgevangen (voorkómen van zorg), aldus de paramedisch adviseur in het advies van januari 2018.

Zorginstituut Nederland
Zorg

Datum
9 mei 2018

Onze referentie
2018023852

Voor wat betreft het oprapen en apporteren van spullen geeft de paramedisch adviseur van verweerder aan dat dit geen specifieke ADL-hond taak zou zijn volgens het Zorginstituut. Daarnaast geeft deze bij 'deuren openen en sluiten buitenshuis' aan dat dit participatie betreft en geen Zvw, en dat verweerder (alleen) kijkt naar de deuren binnenshuis.

Deze twee aannames zijn niet correct. Uit de regelgeving volgt dat een ADL-hond een substantiële bijdrage moet leveren aan de mobiliteit en de algemene of huishoudelijke levensverrichtingen van de verzekerde met blijvende ernstige lichamelijke functiebeperkingen; de ADL-hond moet eraan bijdragen dat de zelfstandigheid van de verzekerde wordt vergroot en dat het beroep op zorgondersteuning vermindert. Uit de regelgeving volgt niet dat deze zelfstandigheid zich alleen zou beperken tot zelfstandigheid buitenshuis.

In het rapport 'Functiegericht omschrijven hulpmiddelen voor het bewegingssysteem' (31 mei 2012) adviseerde het Zorginstituut (destijds CVZ) aan de minister van VWS om bepaalde hulpmiddelen, waaronder ADL-honden, over te hevelen naar de Wmo, omdat deze hulpmiddelen nauw verband houden of deels overlap vertonen met taken die met Wmo-voorzieningen worden gerealiseerd. In geval van de ADL-hond werd in dit rapport aangegeven dat de meerwaarde van een ADL-hond vooral gelegen is in taken die ook door Wmo-voorzieningen worden gerealiseerd, zoals maatschappelijke ondersteuning, huishoudelijke verzorging, begeleiding en woningaanpassing. Deze overheveling is tot nu toe niet gerealiseerd; feit is dat de ADL-hond op dit moment onder de Zvw valt.

Over taken van de ADL-hond is in dit rapport aangegeven dat de verschillende specifieke vaardigheden van een ADL-hond zijn terug te herleiden op enkele 'hoofdvaardigheden':

- o het weg- en terugbrengen van voorwerpen;
- o het openen en sluiten van deuren en lades;
- o het bedienen van knoppen en schakelaars;
- o persoonlijke ondersteuning.

In genoemd rapport worden enkele concrete voorbeelden genoemd van hulp binnenshuis (waarvan het (terug)brengen van voorwerpen beschouwd kan worden als 'apporteren') en buitenshuis (hulp bij het doen van boodschappen). Voor verdere informatie zij verwezen naar paragraaf 4.d.4 van dit rapport.¹

¹ <https://www.zorginstituutnederland.nl/publicaties/adviezen/2012/05/31/functiegericht-omschrijven-hulpmiddelen-voor-het-bewegingssysteem>

In geval van verzoeker blijkt uit de informatie van het huisbezoek van 27 maart 2018 dat een ADL-hond bij taken binnenshuis een bijdrage kan leveren, maar daarnaast ook buitenshuis de zelfstandigheid van verzoeker zal vergroten. De aanwezige ergotherapeut geeft een aantal concrete voorbeelden van problemen die verzoeker buitenshuis ondervindt, die door de ADL-hond kunnen worden opgelost. Uit het verslag van het huisbezoek is op te maken dat verweerder de zelfstandigheid buitenshuis (bijvoorbeeld het openen van deuren buitenshuis) expliciet niet heeft meegewogen in de beoordeling. Dit had wel moeten. Ook de taken die in het advies van de paramedisch adviseur van januari 2018 onder 'apporteren' genoemd staan en op die grond afgewezen zijn, behoren wel tot de taken van een ADL-hond. In de voorgaande stukken is aangegeven en gemotiveerd dat een helping hand voor verzoeker geen optie is.

Zorginstituut Nederland
Zorg

Datum
9 mei 2018

Onze referentie
2018023852

Conclusie

Uit de informatie van beide huisbezoeken, alsook de in het advies van januari genoemde informatie van de ergotherapeut (over geboden zorg) en van de indicierend verpleegkundige (over de geschatte zorg als de aanwezige ADL-hond zou wegvallen), is te concluderen dat de inzet van een ADL-hond een substantiële bijdrage zal leveren aan de mobiliteit en de algemene/huishoudelijke levensverrichtingen van verzoeker. Voor zover op grond van de voorliggende gegevens kan worden beoordeeld zijn er ook geen adequate voorliggende voorzieningen.

Advies van het Zorginstituut

Gelet op al het voorgaande adviseert het Zorginstituut u om het verzoek toe te wijzen.

Hoogachtend,

Zorginstituut Nederland

201700956

> Retouradres Postbus 320, 1110 AH Diemen

Aan de Geschillencommissie van
Stichting Klachten en Geschillen Zorgverzekeringen (SKGZ)
T.a.v. mevrouw
Postbus 291
3700 AG ZEIST

Zorginstituut Nederland

Zorg II
Complexe Ouderenzorg

Eekholt 4
1112 XH Diemen
Postbus 320
1110 AH Diemen
www.zorginstituutnederland.nl
info@zinl.nl

T +31 (0)20 797 85 55

Contactpersoon

2018001335

Datum 12 januari 2018
Betreft Advies als bedoeld in artikel 114 Zorgverzekeringswet

Zaaknummer
2017057813

Onze referentie
2018001335

Uw referentie
G47 201700956

Uw brief van
20 december 2017

Geachte voorzitter, commissie,

Inleiding

U hebt op 20 december 2017 aan Zorginstituut Nederland (hierna: het Zorginstituut) advies gevraagd als bedoeld in artikel 114, derde lid Zorgverzekeringswet (Zvw). Verzoeker en verweerder hebben een geschil over de verstrekking van een ADL-hond. Bij uw adviesaanvraag hebt u ons ook een kopie van het dossier gestuurd, maar een verslag van de hoorzitting ontbreekt nog. Het Zorginstituut brengt daarom een voorlopig advies uit, dat nog aangepast kan worden als uit het verslag van de hoorzitting nieuwe feiten of omstandigheden naar voren komen.

Vooraf merkt het Zorginstituut nog op dat zijn adviestaak beperkt is tot de vraag of verzoeker aanspraak heeft op een verstrekking of vergoeding op grond van de basisverzekering. Het advies van het Zorginstituut kan dus geen betrekking hebben op een beslissing van verweerder op basis van de aanvullende verzekering of coulance.

Toepasselijke zorgverzekering

In dit geschil zijn de volgende bepalingen van de tussen partijen overeen gekomen zorgverzekering van belang.

- Artikel B.17 omschrijft de aanspraak op hulpmiddelen met verwijzing naar het Besluit zorgverzekering (Bzv), de Regeling zorgverzekering (Rzv) en het Reglement Hulpmiddelen, behorende bij de zorgverzekering;
- De aanspraak op een ADL-hond is geregeld in artikel 2.12 van de Rzv;
- Het Reglement Hulpmiddelen stelt nadere voorwaarden aan het verkrijgen van hulpmiddelen.

Dit komt overeen met hetgeen bij of krachtens de Zvw is bepaald.

Medische beoordeling

Voor een medische beoordeling van het geschil heeft de medisch adviseur van het Zorginstituut kennisgenomen van de stukken. Op basis van het dossier deelt de medisch adviseur het volgende mee.

Zorginstituut Nederland
Zorg II
Complexe Ouderenzorg

Datum
12 januari 2018

Onze referentie
2018001335

Situatie verzoeker

Verzoeker heeft een aanvraag gedaan voor een ADL-hond. Als gevolg van multiple sclerose is hij rolstoelafhankelijk, heeft hij een beperkte rompbalans en handfunctie en heeft hij vermoeidheidsklachten.

Verzoeker ervaart beperkingen bij het uitvoeren van ADL en bij het bedienen van hulpmiddelen. De mate van functioneren wisselt per dag, maar vooral bukken en reiken kost veel energie en veroorzaakt rugklachten. Momenteel helpt een door verzoeker zelf opgeleide hond (niet gecertificeerd) hem bij het verrichten van 'basiszaken'. Omdat deze hond op leeftijd is, heeft verzoeker een aanvraag gedaan voor een ADL-hond.

De behandelend ergotherapeut geeft bij brief van 6 oktober 2016 (aanvraag) aan dat een ADL-hond, meer dan de huidige hond, de zelfstandigheid van verzoeker zal vergroten. Hij kan dan het bukken en reiken beperken en dit zal een positief effect hebben op de rugpijn en vermoeidheidsklachten. In een later schrijven (19 december 2016) meldt de ergotherapeut dat de problematiek niet in bepaalde activiteiten zit, maar in al de activiteiten van het dagelijks leven. Er kunnen voor individuele problemen hulpmiddelen worden ingezet, maar het 'hoofdprobleem' de ernstige rugpijn, is daarmee niet opgelost. Verzoeker wil zowel in de thuissituatie als buitenshuis zelfstandig zijn. Een ADL-hond voorkomt inzet van andere hulpmiddelen, inzet van zorg en extra belasting voor de mantelzorgers.

Afwijzing verweerder

Verweerder wijst (volgens verzoeker) de aanvraag af vanwege het ontbreken van geïndiceerde Wlz-/Zvw- of Wmo-zorg, vanwege ondoelmatigheid van de ADL-hond en vanwege het voorhanden zijn van alternatieve hulpmiddelen. Verzoeker geeft aan dat gemeente (Wmo) op dit moment geen reden ziet voor een maatwerkvoorziening, dat de kosten van een hulphond niet opwegen tegen de zorgkosten die gepaard gaan met verlies van zelfstandigheid en zelfredzaamheid (Zvw biedt bovendien alleen planbare zorg) en, tenslotte, dat geen enkel alternatief hulpmiddel is getoetst op de praktische inzetbaarheid.

Verweerder wijst de aanvraag af omdat een hulphond niet doelmatig is. Hoewel de hulphond een bijdrage kan leveren aan de zelfstandigheid van verzoeker, zal het beroep op professionele zorgondersteuning niet aanzienlijk afnemen. Verzoeker heeft (momenteel) naast tien uren per week particuliere hulp in de huishouding, verder geen zorg. Verder zijn er (volgens verweerder) alternatieve voorliggende voorzieningen te gebruiken voor het oprapen van spullen van de grond, het brengen van kleding en andere objecten, in bed gaan liggen, deuren sluiten, opruimen en kousen uittrekken. Inzetten van een hulphond zal in de situatie van verzoeker geen substantiële bijdrage leveren in het vergroten van zijn zelfstandigheid en het verminderen van zorgondersteuning.

Beoordeling

Toets verzekerde prestatie

ADL-honden vallen onder artikel 2.12 van de Regeling zorgverzekering (Rzv), 'uitwendige hulpmiddelen gerelateerd aan stoornissen in het bewegingssysteem'.

Toets zorginhoudelijke voorwaarden

Van een indicatie voor een ADL-hond ten laste van de basisverzekering is sprake als inzet van de hulphond een substantiële bijdrage levert aan de mobiliteit en de algemene of huishoudelijke dagelijkse levensverrichtingen van een verzekerde, dusdanig dat hierdoor het beroep op zorgondersteuning (professionele zorg en/of mantelzorg) vermindert. Het gaat hierbij om een substantiële afname van professionele zorg en/of van mantelzorg.

Toets naar inhoud en omvang aangewezen

Uit het dossier blijkt dat de ADL-hond is aangevraagd om zorgindicering te voorkomen. Door de hulp van een (zelfopgeleide) hond is er op dit moment geen zorgvraag. Te verwachten is dat de huidige hond van verzoeker op afzienbare termijn geen hulp meer kan bieden. De vraag is of te voorspellen is hoeveel zorgondersteuning nodig zal zijn en of een substantieel deel daarvan kan worden bespaard door het inzetten van een hulphond. Hierbij is van belang het ziektebeloop mee te wegen en te kijken of in de zorgbehoefte ook met andere, doelmatiger, hulpmiddelen kan worden voorzien.

Verweerder heeft geen poging gedaan de zorgvraag bij het wegvallen van de huidige hond te inventariseren. Ook stelt verweerder dat de zorgvraag en de functionele mogelijkheden van verzoeker onvoorspelbaar zijn gezien de diagnose PPMS omdat snelle achteruitgang binnen korte termijn kan plaatsvinden. Dit uitgangspunt van verweerder zou er toe kunnen leiden dat verzoeker voor geen enkele zorgondersteuning in aanmerking komt. Juist in situaties als die van verzoeker is zorgvuldige analyse van wat wel mogelijk is in het bieden van noodzakelijke zorg nodig.

Juridische beoordeling

De vraag die beantwoord moet worden is of verzoeker in dit geval aanspraak heeft op de gevraagde ADL-hond.

Het Zorginstituut heeft kennisgenomen van de stukken.

Gelet op de tussen partijen overeengekomen zorgverzekering en op al het voorgaande raadt het Zorginstituut u aan om verweerder nader onderzoek te laten verrichten met inachtneming van het bovenstaande.

Hoogachtend,

Zorginstituut Nederland
Zorg II
Complexe Ouderenzorg

Datum
12 januari 2018

Onze referentie
2018001335